

TITULO SUPERIOR EN CONSERVACIÓN E RESTAURACIÓN DE BENS CULTURAIS

Escola Superior de Conservación e Restauración de BBCC de Galicia

Materia: Principios de conservación preventiva I

Departamento: Principios de conservación e restauración de bens culturais

Formación básica	Curso: 1º	Cuadrimestral	3 ECTS
------------------	-----------	---------------	--------

Teórica

Profesora: M. Rosario López Díaz

charolopezdiaz@edu.xunta.es

Horario: 2 horas semanais

DESCRIPCIÓN DA MATERIA

Conservación preventiva: concepto e evolución. Axentes de deterioro. Fundamentos técnicos da conservación preventiva: sensibilidade dos materiais ante os factores de deterioro.

COMPETENCIAS TRANSVERSAIS

T1	Organizar e planificar o traballo de forma eficiente e motivadora.
T3	Solucionar problemas e tomar decisións que respondan aos obxectivos do traballo que se realiza.
T8	Desenvolver razoada e criticamente ideas e argumentos
T11	Desenvolver na práctica laboral unha ética profesional baseada na apreciación e sensibilidade estética, medioambiental e cara a diversidade.
T13	Buscar a excelencia e a calidade na súa actividade profesional.
T14	Dominar a metodoloxía de investigación na xeración de proxectos, ideas e solucións viables.
T15	Traballar de forma autónoma e valorar a importancia da iniciativa e o espírito emprendedor no exercicio profesional.
T16	Usar os medios e recursos ao seu alcance con responsabilidade cara ao patrimonio cultural e medioambiental.
T17	Contribuír coa súa actividade profesional á sensibilización social da importancia do patrimonio cultural, a súa incidencia nos diferentes ámbitos e a súa capacidade de xerar valores significativos.

COMPETENCIAS XERAIS DA TITULACIÓN

X3	Recoñecer e identificar as alteracións do ben cultural e as causas de seu deterioro para avaliar o estado de conservación.
X5	Determinar os criterios de intervención e decidir o tratamento de prevención, conservación e/ou restauración máis axeitado
X6	Acadar coñecementos críticos sobre a metodoloxía, estratexias de actuación, tratamentos e emprego

	de materiais para a conservación e restauración.
X7	Deseñar sistemas e tratamentos de conservación e restauración
X9	Coñecer e aplicar a deontoloxía profesional e a normativa relativa aos bens culturais e a súa conservación e restauración.
X11	Acadar a capacidade de colaborar e traballar en equipo con outros profesionais, establecendo os mecanismos axeitados de comprensión e diálogo interdisciplinario.
X16	Avaliar a eficacia dos tratamentos realizados.
X17	Determinar e aplicar as condicións axeitadas para a conservación preventiva do ben cultural “in situ”, durante a exposición, almacenaxe, transporte ou depósito.
X18	Documentar calquera dato derivado do estudo e proceso dos tratamentos de conservación e restauración que contribúa a facilitar a comprensión e coñecemento do ben cultural.

COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DA MATERIA

Coñecer a terminoloxía e os principios fundamentais da conservación preventiva.
Acadar unha base de coñecementos legais, técnicos e administrativos relacionados coa conservación preventiva
Comprender a influencia da diversidade da natureza das coleccións para a súa preservación.
Coñecer os riscos que corren as coleccións.
Comprender a importancia do traballo en equipo.

UNIDADES DIDÁCTICAS		
Unidades	Subtemas	% no total da materia
1. Conservación preventiva: concepto e evolución	1.1.- Concepto de conservación preventiva. 1.2.-Historia e evolución da conservación preventiva. 1.3.-Xustificación da conservación preventiva: documentos 1.4.-Competencias dun especialista en conservación preventiva. 1.5.- Plan integral de conservación preventiva	20%
2. Concepto de alteración e diagnose	2.1.- Concepto de alteración: indicador, factor e mecanismo. 2.2.- Factores de alteración: intrínsecos e	20%

	extrínsecos.	
3. Materiais constitutivos das obras de arte.	3.1.-Materiais que serven de soporte as obras de arte: pedra, metais, madeira, tea, tecidos, plásticos e outros. 3.2.- Materiais inorgánicos e orgánicos. 3.3.- Mobles e inmobles.	20%
4. Axentes de deterioro físicos.	4.1.- Axentes de deterioro físicos: forzas físicas, roubo, vandalismo, lume, auga. 4.2.-Estratexias de control. previr, bloquear, detectar, responder, recuperar/tratar.	20%
5. Axentes de deterioro biolóxicos.	5.1.- Axentes de deterioro biolóxicos: bacterias, fungos, liques, algas, insectos, aves, roedores. 5.2.- Estratexias e actividades de control.	20%

PLANIFICACIÓN DOCENTE

Metodoloxías	Horas aula	Horas fóra	Total
Sesión maxistral	30		30
Estudo autónomo		25	25
Traballo tutelado. Estudos de caso, debates e outras actividades.	6	14	20
Total	36	39	75

METODOLOXÍA DOCENTE

Metodoloxía	Descrición
Sesión maxistral.	Exposición por parte do profesorado das bases teóricas da materia, sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices do traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudiantado.
Traballo tutelado. Estudos de caso, debates e outras actividades.	Avaliación continua a través do seguimento do traballo. Valórase seguimento, participación, asistencia e interese.

SISTEMAS DE AVALIACIÓN

Método	Criterios	% avaliación
Probas escritas	Cualificación das probas	90%
Traballos tutelados. Estudos de caso, debates e outras actividades.	Avaliación continua a través do seguimento do traballo. Valórase seguimento, participación, asistencia e interese.	10%
Total		100 %

OUTROS COMENTARIOS A AVALIACIÓN E MEDIDAS DE RECUPERACIÓN

- A asistencia é obrigatoria. A non asistencia ás clases repercutirá na cualificación (nun 10%, o alumno poderá ser cualificado cun 0 no apartado “Observación sistemática”).
- Avaliarase o progreso do proceso de aprendizaxe, incluíndo este proceso tódolos resultados acadados no traballo continuado de clase, os exercicios e traballos entregados no tempo estipulado ou os exames propostos ó longo do curso.
- Ó rematar o curso, na convocatoria ordinaria, realizarase un exame final que servirá de recuperación parcial/total segundo as partes non superadas.
- Os alumnos deberán realizar tódolos traballos e exames establecidos ó longo do curso. A avaliación ordinaria poderá incluír a realización de probas específicas finais, comprendendo esta os contidos teóricos e todos aqueles relacionados cos traballos ou lecturas realizados ó longo do curso e recollidos como parte da avaliación.
- No caso de perda de avaliación continua os alumnos deberán presentar igualmente os traballos propostos ao longo do curso.
- Os alumnos que non superen a convocatoria ordinaria terán a posibilidade de presentarse á convocatoria extraordinaria.
- Na avaliación extraordinaria, o alumno terá que realizar unha proba escrita que poderá conter probas específicas cando se consideren necesarias para unha correcta avaliación.

ATENCIÓN PERSONALIZADA

Ofrecerase atención personalizada ao alumnado durante todo o curso. As titorías docentes desenvolveranse no horario establecido para esta finalidade.

BIBLIOGRAFÍA RECOMENDADA

Bibliografía específica:

- Macarrón, Ana. *Conservación del patrimonio cultural. Criterios y normativas*. Madrid, 2008.
- Vaillant Callo, Milagros, María Teresa Doménech Carbó e Nieves Valentín Rodrigo. *Unha mirada haica a conservación preventiva del patrimonio cultural*. Valencia: Universitat Politècnica de València, 2003.

Bibliografía complementaria:

- AA.VV. *La conservación: un desafío a la profesión*. Número monográfico de la Revista Museum, vol. XXXIV, n. 1, 1982. Artículos de : Gäel de Guichen. Philip R. Ward, David Mackenzie, Y.O. Dawodu, entre otros.
- Actas de los *VII Cursos monográficos sobre el patrimonio histórico*. Segundo curso: *La conservación preventiva: claves para la preservación del patrimonio*. Reinosa, 1996 (ed. 1997).
- Actas del *Coloquio internacional “La conservación preventiva de bienes culturales”*. ICOM, Comité Español. Vigo, 1996.
- Alonso Fernández, Luis. *Museología. Introducción a la teoría y práctica del museo*. Madrid: Eds. Istmo, 1995.
- Antigüedad del Castillo-Olivares (dir.), María Dolores y Amaya Alzaga Ruiz (coord.). *Colecciones, expolio, museos y mercado artístico en España en los siglos XVIII y XIX*. Madrid: Ed. Centro de Estudios Ramón Areces, S. A., 2011.
- Azón Masoliver, Marisa. *La conservación preventiva durante la exposición de colecciones de etnología*. Gijón: Trea, 2014.
- Baglioni, Raniero e José María Losada. *Hacia una estrategia europea de conservación preventiva*. En “PH. Boletín del Instituto Andaluz del Patrimonio Histórico”, n. 33, decembro, pp- 87-91.
- Ballart Hernández, Josep. *Manual de museos*. Madrid: Ed. Síntesis, 2008.
- BT nº 29 La lutte contre les ravageurs des biens culturels:
<http://www.cci-icc.gc.ca/resources-ressources/publications/category-categorie-fra.aspx?>

[id=18&thispubid=516](#)

- ICOM. ESTATUTOS (1995, Los estatutos del Comité Español son de 2007) y CÓDIGO DE DEONTOLOGÍA DEL ICOM PARA LOS MUSEOS (Varias ediciones y revisiones). París.
- Jiménez-Blanco, María Dolores. *Una historia del museo en nueve conceptos*. Madrid: Ed. Cátedra, 2014.
- MODELO DE PLAN INTEGRAL DE CONSERVACIÓN PREVENTIVA PARA EL CONJUNTO ESCULTÓRICO QUE INTEGRA LA PROCESIÓN GENERAL DE LA SAGRADA PASIÓN DEL REDENTOR DE VALLADOLID:
[HTTP://WWW.JCSSVA.ORG/ALMACEN/INDICE Y DESARROLLO PICP.PDF](http://www.jcssva.org/ALMACEN/INDICE_Y_DESARROLLO_PICP.PDF)
- Rotacche y González de Ubieta, Mikel. *Museología y conservación de arte contemporáneo. Un conflicto de intereses*. Gijón: Trea, 2016.